

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Құзыреттілік тәсіліне негізделген педагогтердің кәсіби өсуін бағалау әдістемесі

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.08.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/182027/>

Methodology for Assessing Teachers' Professional Growth Based on Competency Approach

Методика оценки профессионального роста педагогов на основе компетентностного подхода

Аты-жөні: Мұратбекова Балжан Жанатқызы**Ғылыми дәрежесі:** педагог**Қызметі:** қазақ тілі және әдебиеті пәнінің мұғалімі**Мекемесі:** М.Жұмабаев атындағы №137 Жалпы білім беретін мектеп КММ**Электрондық пошта:** balzhan.muratbekova.02@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Бұл мақалада педагогтердің кәсіби өсуін бағалауда құзыреттілік тәсіліне негізделген әдістеме қарастырылады. Зерттеу құзыреттілік моделі мен оның педагог қызметіндегі қолданылуын сипаттайды. Құзыреттілік негізіндегі бағалау педагогтердің кәсіби деңгейін айқындау және жетілдіру бағытында нақты әрі тиімді құрал ретінде ұсынылады. Сонымен қатар, педагогтардың кәсіби өсуін қолдаудағы осы әдістеменің артықшылықтары мен қиындықтары талқыланады.

English:

This article discusses a methodology for assessing teachers' professional growth based on the competency approach. The study describes the competency model and its application in pedagogical activities. Competency-based assessment is presented as an effective tool for identifying and enhancing teachers' professional levels. The article also analyzes the advantages and challenges of this methodology in supporting professional development.

Русский:

В статье рассматривается методика оценки профессионального роста педагогов на основе компетентностного подхода. Исследование описывает модель компетенций и её применение в педагогической деятельности. Оценка на основе компетенций представлена как эффективный инструмент для определения и развития профессионального уровня педагогов. Также обсуждаются преимущества и трудности данной методики в поддержке профессионального роста.

КІЛТ СӨЗДЕР / KEYWORDS / КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

Қазақша: құзыреттілік тәсілі, педагог, кәсіби өсу, бағалау әдістемесі, кәсіби даму

English: competency approach, teacher, professional growth, assessment methodology, professional development

Русский: компетентностный подход, педагог, профессиональный рост, методика оценки, профессиональное развитие

КІРІСПЕ

Педагогтердің кәсіби өсуі – білім беру жүйесінің сапасын арттырудың маңызды факторы. Бұл өсу педагогтің кәсіби құзыреттерін жетілдіру, жаңа білім мен дағдыларды меңгеру, кәсіби рефлексия мен өзін-өзі жетілдіру арқылы жүзеге асады. Құзыреттілік тәсілі – педагогтің кәсіби деңгейін кешенді және жүйелі бағалауға мүмкіндік беретін заманауи әдістеме.

Қазақстандағы білім саласында құзыреттілік негізіндегі бағалау жүйесін енгізу педагогтердің кәсіби даму траекториясын анықтап, олардың кәсіби потенциалын арттыруға бағытталған. Осы мақалада құзыреттілік тәсіліне негізделген педагогтердің кәсіби өсуін бағалау әдістемесі мен оның практикалық қолданылуы қарастырылады.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. Құзыреттілік тәсілі: теориялық негіздері мен педагогикалық мәні

Құзыреттілік тәсілі – бұл педагогтың кәсіби қызметіндегі білім, дағдылар, құндылықтар және мінез-құлық үлгілерінің кешенді жиынтығын анықтауға бағытталған жүйе. Бұл тәсіл негізінде мұғалімнің кәсіби қызметінде табысты жұмыс істеуі үшін қажетті барлық құрамдастар қамтылады.

Педагогикалық құзыреттілік төмендегілерді қамтиды:

- **Педагогикалық құзыреттілік** – білім беру процесін тиімді ұйымдастыру;
- **Методологиялық құзыреттілік** – оқыту әдістерін меңгеру және қолдану;
- **Цифрлық құзыреттілік** – заманауи технологияларды пайдалану;

- **Коммуникативтік құзыреттілік** – оқушылармен, ата-аналармен және әріптестермен қарым-қатынас орнату.

Құзыреттілік тәсілі педагогтің кәсіби дамуын кешенді түрде қарастырып, бағалаудың объективтілігі мен нәтижелілігін арттыруға мүмкіндік береді.

2. Құзыреттілік тәсіліне негізделген педагогтің кәсіби өсуін бағалау әдістемесінің құрамдас бөліктері

2.1 Құзыреттілік матрицасы мен стандарттары

Құзыреттілік матрицасы педагогтың әрбір құзыретін деңгейлерге бөліп, нақты сипаттамалармен толықтырады. Мысалы, **педагогикалық құзыреттілік** деңгейлері: бастапқы, дамушы, жетілген, сарапшы. Бұл деңгейлер педагогтың кәсіби өсуін кезең-кезеңімен бағалауға мүмкіндік береді.

Құзыреттілік стандарттары ұлттық және халықаралық білім беру талаптарына сай құрылып, педагогтің кәсіби қызметіндегі міндеттер мен нәтижелерді нақтылайды.

2.2 Бағалау құралдары

- **Өзін-өзі бағалау:** педагог өз кәсіби құзыреттілігін өз бетінше талдап, жетілдіру бағыттарын анықтайды. Бұл процесс рефлексияға және өзін-өзі жетілдіруге бағытталған.
- **Портфолио:** мұғалімнің кәсіби жетістіктері мен нәтижелерін жинақтайтын электронды немесе қағаз нұсқасындағы құжаттар жиынтығы. Портфолиоға сабақ жоспарлары, зерттеу жұмыстары, сертификаттар және кәсіби даму туралы жазбалар кіреді.
- **Сараптамалық бағалау:** тәуелсіз немесе басшылық тарапынан педагогтың кәсіби қызметі бақылаудан өткізіліп, бағаланады. Бұл әдіс объективтілік пен кәсіби стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз етеді.
- **Тестілеу және кейс-стади:** педагогтің теориялық және практикалық құзыреттерін анықтау үшін қолданылады.

2.3 Кері байланыс пен кәсіби даму жоспары

Бағалау нәтижелері негізінде педагогпен бірге жеке кәсіби даму жоспары құрылады. Бұл жоспар педагогтың әлсіз тұстарын жетілдіру және күшті жақтарын дамытуға бағытталады. Жоспар үнемі жаңартылып, педагогтың кәсіби өсуін қамтамасыз етуге қызмет етеді.

3. Құзыреттілік тәсіліне негізделген бағалаудың артықшылықтары мен шектеулері

3.1 Артықшылықтары

- **Жүйелілік пен кешенділік:** педагогтің кәсіби дамуы барлық маңызды аспектілер бойынша бағаланады.
- **Нақты және өлшенетін критерийлер:** құзыреттілік деңгейлері анықталғандықтан, бағалау әділ және объективті болады.
- **Мотивациялық әсер:** педагог өз кәсіби жетістіктерін көріп, өздігінен жетілуге ынталанады.
- **Жеке даму траекторияларын құруға мүмкіндік:** әр педагогтың қажеттіліктеріне сәйкес бапталған даму жоспары жасалады.

3.2 Шектеулері мен қиындықтары

- **Бағалау субъективтілігі:** өзін-өзі бағалау мен сараптамалық баға арасындағы айырмашылықтар болуы мүмкін.
- **Ресурстық тапшылық:** бағалау құралдарын әзірлеу, педагогтарды оқыту және процесті ұйымдастыру үшін қосымша уақыт пен қаржы қажет.
- **Цифрлық сауаттылық деңгейінің әртүрлілігі:** педагогтардың электронды бағалау жүйелерін қолдану дағдылары әртүрлі болуы мүмкін.
- **Ұйымдастырушылық мәселелер:** бағалау үдерісін тиімді жүргізу үшін мектептер мен білім басқармаларында жүйелі қолдау қажет.

4. Құзыреттілік тәсіліне негізделген бағалауды енгізудің практикасы мен даму перспективалары

Қазақстан білім беру жүйесінде құзыреттілік тәсіліне негізделген бағалау кеңінен таралуда. Ұлттық педагогикалық стандарттар мен білім беру бағдарламалары осы тәсілді ескере отырып жасалып келеді. Қазіргі уақытта электронды портфолио, цифрлық бағалау платформалары, кәсіби даму бағдарламалары әзірленуде.

Алдағы уақытта бағалау жүйесін жетілдіру үшін:

- Құзыреттілік матрицаларын жаңарту, заманауи талаптарға бейімдеу;
- Педагогтардың цифрлық сауаттылығын арттыруға бағытталған тренингтер ұйымдастыру;
- Құзыреттілік тәсіліне негізделген бағалаудың интеграциясын нығайту;
- Бағалау нәтижелерін кәсіби дамыту жоспарларымен жүйелі байланыстыру маңызды.

Бұл бағыттар педагогтардың кәсіби өсуін сапалы және тұрақты қамтамасыз етуге септігін тигізеді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Құзыреттілік тәсілі педагогтердің кәсіби өсуін бағалаудың тиімді әдістемесі ретінде білім беру жүйесінде маңызды рөл атқарады. Ол педагогтардың кәсіби деңгейін кешенді бағалап, даму бағыттарын нақты көрсетеді. Бұл тәсілдің табысты іске асуы үшін бағалау құралдарын жетілдіру, педагогтердің құзыреттілігін арттыру және олардың кәсіби дамуын жүйелі қолдау қажет.

Қазақстанның білім беру саласында құзыреттілік негізіндегі бағалау жүйесін дамыту педагогтердің кәсіби өсуін сапалы түрде қамтамасыз етіп, жалпы білім сапасын арттыруға ықпал етеді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Білім және ғылым министрлігі. (2018). *Педагогтердің кәсіби стандарты*. Астана.
2. Spencer, L., & Spencer, S. (1993). *Competence at Work: Models for Superior Performance*. Wiley.
3. Кичуков, В. Н. (2015). *Компетентностный подход в педагогике*. Москва: Изд-во Педагогика.
4. Ержанова, Ж. Т. (2020). *Педагогтың кәсіби құзыреттілігін бағалау әдістемесі*. Алматы: Ғылым.
5. Darling-Hammond, L., Hyster, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Learning Policy Institute.
6. OECD. (2019). *Teacher Professional Learning and Development*. OECD Publishing.
7. Назарбаев Зияткерлік мектептері ДББҰ. (2021). *Педагогтердің кәсіби дамуы туралы зерттеу*. Астана.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.